

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Thesavrvs Sacrorvm Ritvvm, Sev Commentaria In Rvbricas Missalis, Et Breviarii Romani.

In quibus origo cuiusque Ritus, causae historicae, vel mysticae, ex
maiorum ingenio, Theoria, Praxis, obligatio, & exquisitus vsus, additis
opportune Decretis omnibus S. Rituum Congreg. quàm breuissimè
explicantur.

Gavanti, Bartolommeo

Venetiis, 1647

De Oratione Dominica. 1.

urn:nbn:de:hbz:466:1-9521

SECTIO QUINTA.

De Partium, hoc est, Horarum Partibus.

HOrarum partes multæ sunt, & variæ, quæ proprios habent ritus, & variam eruditionem, de quibus nunc sigillatim, ordine seruato, quo sunt in Horarum vsu; paucis exceptis, ob alias causas, cum affiniori coniunctis.

SECTIONIS QVINTÆ CAPITA XXII.

- 1 De Oratione Dominica.
- 2 De Salutatione Angelicâ.
- 3 De Symbolo Apostolorum.
- 4 De Initio Horarum.
- 5 De Inuitatorio.
- 6 De Hymnis.
- 7 De Antiphonis.
- 8 De Psalmis.
- 9 De Canticis.
- 10 De Versibus.
- 11 De Absolutionibus, & Benedictionibus.
- 12 De Lectionibus.
- 13 De Responsorijs.
- 14 De Responsorijs breuibus Horarum.
- 15 De Capitulis.
- 16 De Oratione.
- 17 De Precibus, & Confessione.
- 18 De Commemorationibus, & Suffragijs SS. communibus.
- 19 De Hymno, Te Deum.
- 20 De Symbolo S. Athanasij.
- 21 De Martyrologio.
- 22 De Fine Officij, & Antiphonis finalibus B. Mariæ.

De Oratione Dominica. Cap. I.

1 **A**B Oratione Dominica sumitur initium officij Diuini, tum ex antiquis Breuiarijs, teste Francolino 1. par. cap. 8. n. 11. tum ex Dur. in Ration. n. lib. 5. cap. 3. vbi ait, ter dici ad Matutinum, & semel ante quamlibet Horam, tum ex Concil. Toletan. 4. c. 9. quo statuitur, vt quotidie Oratio Dominica in officio diuino recitetur. Pius V. ordinauit rectè, ad omnes Horas eam præmitti debere.

2 An vero initio Laudum, quando separantur à nocturnis, sit dicenda, vide supra, Sect. 4. cap. 2. nu. 4. pag. 40.

3 In fine Matutini, si diuidatur à Laud. Barth. Gauant. Tom. II.

dibus, dicenda est probabilius, ex Concil. Gerundensi de consecrat. dist. 5. cap. id semper. Nauarr. de orat. cap. 3. num. 64. & Francolin. loco cit. num. 1.

4 In fine Laudum, Primæ, Tertiæ, Sextæ, & Nonæ, si separatim singulæ recitentur, ea item dicenda est, vel certè in fine vltimæ Horæ, quando plures simul dicuntur. Nauarr. cap. 10. nu. 61. citat Hugutium Doctorem, qui hoc affirmet de singulis Horis, quod Gerundense de Matutinis, & Vesperis iussit.

5 In fine ergo Vesperarum dici debet ex dicto Conc. Gerudensi; sed an dici debeat, subsequente statim Completorio: Nauarr. affirmat in Miscel. 73. de iure communi, & antequam dicatur, *Iube Domne*. Negat Francolin. nu. 5. loc. cit. & docet fusè, sufficere Orationem Dominicam, quæ dicitur post Lectionem breuiem: cui verè fauet Rubricâ Breuiar. in postremis verbis c. 3. 2. n. 1. in fine; Dicto, *Fidelium anima*, incipitur, Vers. *Iube Domne*. De Completorio separato à Vesperis diximus præced. Sect. c. 6. n. 11. In fine Completorij ea dicitur; de quo ritu antiquiores Durando non meminere.

6 Illud est notandum, quòd quando in fine Horæ additur Antiphona finalis B. M. sufficit Oratio Dominica, quæ ante ipsam Antiphonam dicitur, neque post eandem Antiphonam, dicenda est iterùm, vt fit in Completorio. qua in re deceptum fuisse Nauarrum arguentem Urbis Ecclesias, quod in hac re peccent omnes, notat, & corrigit Francolin. n. 3. & 4. à quo idem Nauarr. in Miscel. 73. n. 74. se defendit, nihil mutatus à sententia propria; sed praxis Ecclesiæ vniuersalis contraria est Nauarro.

7 Aliud item est notandum cum Nauarr. in Miscel. 73. in fine, quod in fine

D Horæ

Horæ subsequente alia Hora eiusdem diei, sufficit, semel dici Orationem Dominicam pro fine præcedentis, & initio sequentis Horæ, & habetur in Rubricis *cap. 3. n. 1.* post medium: Dixi, eiusdem diei, quia si post Completorium recitare velis Matutinum diei sequentis, bis Orationem Dominicam cum Salutatione Angelicâ, & Symbolo recitabis. *Francolin. n. 17.* & Rubrica *cit. cap. 1.* *de Matutino. & Completorio.*

8 Initio Horarum dicitur ad animorum preparationem, ut morientes iustæ abigantur, & mens oratione serentur, ut dignè in officio cum Deo loquantur. *Dur. lib. 5. cap. 2.* In fine verò, ne diabolus de corde sacerdotis rapiat, si quid boni seminatum est in Horis Canonice. *Dur. ibid.* Unde Nauarrus dolet quàm maximè *de orat. cap. 10. n. 63.* quòd hæc formula, quam ipse commendat, *cap. 19. n. 11.* uti persecussimam, Deo gratissimam, nobis vilem, ut nihil magis, & contra hostes efficacissimam, minus attendè, & reuerenter vsurpetur, & maiorem incuria, animi laxitate, & euagatione maiori, vna cum Salutatione Angelicâ eiusdem ferè momenti, pronunciat quam ipse Horæ Canonice.

9 Recitatur autem in officio tribus modis, initio, in fine, & in medio, id est, ad Præces. Item totum secreto, totum clara voce, totum partim secreto, partim clara voce: Et initio quidem aliquando in medio, & in fine officij totum secreto, addito, *Amen* in fine: in medio vero reliquis duobus modis, & omisso semper, *Amen*, ut videtur est in toto Breuiario. Dicitur clara voce in Præcibus Laudum, & Vesperarum; in alijs Præcibus partim secreto, partim clara voce: ut omnibus modis orandum esse Deum intelligamus, raro clara voce, nempe in diebus ieiuniorum, & præterea in Adventu, ut cum ieiunio elata voce magis audiamur; vnde Hebdomadarius, qui vicem Christi gerit, omnium nomine orat, ut in Breuiario edito 1550. de quo ritu neminem legi sepius autem totum secreto dicitur, quia Deus de corde clamantes audis;

Non raro, clara voce, & secreto simul, primis ijs verbis iuitando alios. *Pater noster*: postremis requirendo eosdem ad consensum, *Dur. lib. 5. c. 5.* quòd fit propter Sanctorum communionem, inquit Hugo in *Spec. cap. 3.* quòd autem dicatur in medio Horarum, idem fit ad humilitatem, & deuotionem, & ut ad interiora reuerli mente capiamus, quæ dicimus; & ut oratio ipsa Horarum efficaciam habeat maiorem, *Dur. loc. cit.* De excellentia Orationis Dominicæ, & de eiusdem partibus non est huius loci plura congerere.

10 Quid, quando Missa sequatur post Horam (quod accidit quotidie in Choro) eritne omissa oratio Dominica, in fine Horæ? si mittitur *Verf. Fidelium*, consequenter etiam oratio Dominica, qua de re infra *cap. 22.*

De Salutatione Angelicâ.

Cap. II.

1 DE primis Auctoribus Angelicæ Salutationis non est, quod quarat, Gabriele videlicet, & Elisabetha, quorum alter ea verba protulit: *Ave gratia plena Dominus tecum; benedicta tu in mulieribus*; altera repetens vltima verba Archangeli addidit alia: *Et benedictus fructus ventris tui*, *Lus. 1.* quero potius, quando relicta vsque ad finem fuisse addita ab Ecclesia: certum autem est in Concilio Ephesino hæc, quæ sequuntur, pronunciata fuisse: *Santa Maria Mater Dei. ora pro nobis peccatoribus, Amen.* ut ait Baron. *Ann. 431.* Quæ verba addita Salutationi Angelicæ perdurauerunt vsque ad Breuiarium Cardinalis S. Crucis, ut initio habetur eiusdem. Postremis ergo temporibus, ex consuetudine Romana à Pio V. in Breuiario approbata, additum est quod sequitur: *nunc, & in hora mortis nostræ.* Verbum, *Iesus*, in medio dici ex antiquiore usu ego puto.

2 Iure communi nunquam fuit statutum, eam esse recitandam in officio diuino. *Nau. de orat. c. 10. n. 62.* Antequam V. in solo Breuiario Cardinalis S. Crucis legebatur, non in antiquioribus. Pio V.